

HEBREEËN

3

Christus boven Mozes en de noodzaak om te volharden in geloof en gehoorzaamheid.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/hebreen/3

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Christus staat boven Mozes	4 min	4
2	Heilige broeders en de nieuwe aarde	4 min	6
3	De hemelse roeping komt van God	2 min	8
4	Jezus als apostel en hogepriester	2 min	9
5	Mozes als trouwe en unieke profeet	5 min	11
6	Gods huis en Christus als Schepper	3 min	14
7	Mozes als dienaar en Christus als Zoon	2 min	15
8	Gods huis zijn en in het geloof blijven	2 min	17
9	Volharding bij calvinisten en arminianen	4 min	19
10	Psalm 95 als basis voor de waarschuwing	3 min	21
11	De Hebreeuwse eed over Gods rust	3 min	22
12	Israëls weigering om Kanaän binnen te gaan	3 min	24
13	Een verhard hart en Gods oordeel	2 min	26
14	Kanaän als beeld van Gods rust	3 min	27

15	Heden als gelegenheid om te volharden	2 min	28
16	De waarschuwing voor afval van God	2 min	29
17	Waarschuwingen als middel tot volharding	2 min	31
18	Bezwaren tegen de calvinistische uitleg	3 min	32
19	Hebreeën en de leer van eeuwige zekerheid	2 min	33
20	Geloof als vertrouwen en gehoorzaamheid	4 min	34
21	Geloof als meer dan feiten aannemen	2 min	37
22	Luthers invloed op geloof en werken	3 min	38
	Om verder te lezen		39

1

Christus staat boven Mozes

We beginnen weer bij Hebreeëen hoofdstuk 3. We zullen in dit hoofdstuk maar een paar verzen ver komen voordat hij uitwijkt naar een nieuwe uitweiding, die behoorlijk lang zal duren. Het grootste deel van hoofdstuk 3 en het grootste deel van hoofdstuk 4 horen bij de tweede uitweiding. Onze eerste uitweiding was maar vier verzen lang: hoofdstuk 2, vers 1 tot en met 4. Maar de tweede zal ongeveer van hoofdstuk 3, vers 7 tot en met hoofdstuk 4, vers 13 lopen. Het waarschuwend karakter van dat hele gedeelte wordt nauwelijks onderbroken. Dus we nemen de eerste zes verzen.

Daarom, heilige broeders, deelgenoten aan de hemelse roeping, let op de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis: Christus Jezus. Hij is getrouw aan God, Die Hem aangesteld heeft, zoals ook Mozes trouw was in heel Zijn huis. Want Christus is zoveel meer heerlijkheid waard geacht dan Mozes, evenals hij die het huis gebouwd heeft, meer eer ontvangt dan het huis zelf.

Immers, elk huis wordt door iemand gebouwd, maar Hij Die dit alles gebouwd heeft, is God. En Mozes is wel trouw geweest in heel Zijn huis, maar als dienaar, om te getuigen van wat later gesproken zou worden; Christus echter is getrouw over Zijn huis als Zoon. Zijn huis zijn wij, als wij tenminste de vrijmoedigheid en de roem van de hoop tot het einde toe onwrikbaar vasthouden.

HEBREEËN 3:1-6

Dit is een prachtige passage. Hier gaan we van de bespreking van de engelen en van Christus, Die boven hen verheven is, naar de volgende persoon in volgorde van belangrijkheid bij het geven van de wet. En dat was Mozes. Wat het Oude Testament

betreft, is Mozes zelfs de belangrijkste persoon bij het geven van de wet. In het Oude Testament wordt onze aandacht bij het geven van de wet niet speciaal op de engelen gevestigd. Maar als de engelen erbij waren, zijn ze in sommige opzichten waarschijnlijk belangrijker dan Mozes. Het zijn in elk geval schepselen met meer waardigheid dan welke mens ook, want:

Toch hebt U hem weinig minder gemaakt dan de engelen en hem met eer en glorie gekroond.

PSALMEN 8:6

Maar als het gaat om menselijke tussenpersonen bij het geven van de wet, dan is Mozes dé man. Hij is de man naar wie de Israëlieten opkijken. Je kon gestenigd worden als men vond dat je Mozes lasterde. Vraag het maar aan Stefanus. Toen Stefanus werd beschuldigd, zeiden ze dat hij Mozes en deze heilige plaats lasterde. Daarmee bedoelden ze de tempel. Zo hoog stond Mozes dus bij de Joden aangeschreven. Hij was de grondlegger. Hij is de George Washington van het volk Israël. Maar hij was meer dan de George Washington: hij was de grondlegger van de godsdiensten. Hij was zoiets als de Maarten Luther en de George Washington van de protestantse Amerikaan, of hoe je het ook wilt zeggen. Hij verenigt als het ware verschillende kanten van de stichting van het volk in zich. Hij was de bevrijder. Hij was de man van wie iedereen wist dat hij de grote held van het Oude Testament was, vooral van Israël.

Maar ook hij zal de mindere van Christus blijken te zijn. De schrijver zegt natuurlijk niet per se iets slechts over Mozes. Wat hij zegt, is juist buitengewoon lovend. Maar hij zegt dat wat er ter vergelijking over Jezus gezegd kan worden, nog veel lovender is. Net zoveel als de bouwer van een huis meer eer heeft dan het huis zelf. Mozes is een schepsel. Christus is de Schepper. Mozes is door Jezus gebouwd. Dus welke grote dingen er ook over Mozes gezegd kunnen worden, over Jezus zouden dingen gezegd kunnen worden die bijna oneindig veel groter zijn.

2

Heilige broeders en de nieuwe aarde

Dus hij begint met:

Daarom, heilige broeders.

Bedenk dat dit de mensen zijn tot wie hij spreekt. Hij spreekt niet tot een gemengde groep mensen die belijden christen te zijn, van wie sommigen misschien wel en anderen misschien geen christen zijn. Dit is belangrijk, want in de vele waarschuwende passages in Hebreëën lijkt hij aan te geven dat de lezers goed op hun tellen moeten passen en op het rechte pad moeten blijven. Anders kunnen ze verliezen wat ze hebben. Ze kunnen uiteindelijk veroordeeld worden. Ze kunnen uiteindelijk geoordeeld worden, zelfs verdoemd. Toch schrijft hij aan niemand die hij niet beschouwt als heilige broeders, christenen, deelgenoten van de hemelse roeping.

Nu, die hemelse roeping, daar wil ik duidelijk over zijn. De schrijver heeft in hoofdstuk 2, vers 5 al gesproken over:

Want Hij heeft de komende wereld, waarover wij spreken, niet onderworpen aan de engelen,

HEBREEËN 2:5

De toekomstige wereld is, voor zover ik uit de Schrift kan opmaken, de eeuwige bestemming van de gelovige met Christus. We zullen in de nieuwe hemelen en op de nieuwe aarde leven, maar vooral op de nieuwe aarde, omdat we in het nieuwe Jeruzalem zijn. In Openbaring ziet men het nieuwe Jeruzalem uit de hemel naar de nieuwe aarde neerdalen. Het is een vernieuwde aarde, een aarde zonder zondeval. Net zoals Adam en Eva, als ze nooit gevallen waren, voor altijd in een volmaakte wereld zouden hebben geleefd.

Dat was Gods plan A. God wilde dat de mens heerschappij over deze planeet zou hebben en in gehoorzaamheid aan Hem zou leven. Zonder de vloek die erover gekomen is, zonder dorens en distels, zonder dood, zonder zonde, zonder al die nare dingen. Zo zou het geweest zijn als Adam en Eva de slang niet hadden gehoorzaamd.

Ze zouden tot op de dag van vandaag in de hof van Eden zijn, en wij ook. Dat was wat God voor de mens bedoeld had: samen met Hem als rentmeesters en heersers over deze planeet leven, in plaats van ergens boven in de lucht in een lichaamloze toestand. Dat is wat Jezus is komen herstellen.

De Bijbel geeft nergens aan dat we tot in eeuwigheid in de hemel zullen zijn. Zoals ik het begrijp, impliceert de Bijbel wel dat we als christenen naar de hemel gaan wanneer we sterven. Er zijn christenen die sommige van deze passages anders zien. Nogmaals, sommige mensen denken in plaats daarvan dat we slapen tot de opstanding. Er zijn enkele Schriftgedeelten die in die richting lijken te wijzen. Als ik alle relevante Schriftgedeelten over dit onderwerp bekijk die ik kan vinden, geloof ik dat de Schrift leert dat we inderdaad een niet-stoffelijk deel hebben. Wanneer ons stoffelijke deel sterft, sterft het niet-stoffelijke deel niet. We hebben al eeuwig leven. Jezus zei in Johannes 5:24:

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie Mijn woord hoort en Hem gelooft Die Mij gezonden heeft, die heeft eeuwig leven en komt niet in de verdoemenis, maar is uit de dood overgegaan in het leven.

JOHANNES 5:24

Dat hebben we dus al. En toch zal ons lichaam sterven. Onze geest gaat naar de Heere, geloof ik, in de hemel. Daar is Hij. Maar dat is niet ons eeuwige thuis. Het is zelfs niet het eeuwige thuis van Jezus. Hij komt hier terug. Hij zal de aarde beërven. Wij ook, zei Hij.

Zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beërven.

MATTHEÛS 5:5

De belofte die God aan Jezus Zelf deed, is:

Eis van Mij en Ik zal U de heidenvolken als Uw eigendom geven,
de einden der aarde als Uw bezit.

PSALMEN 2:8

Dat is de belofte die God aan Jezus deed in Psalm 2:8. Jezus komt dus terug om op te eisen wat van Hem is, de aarde, en wij zullen hier met Hem regeren. Dat is volgens de Schrift het doel van het christelijke leven. Soms spreken christenen over de nieuwe aarde en noemen die onnauwkeurig de hemel. Maar de aarde en de hemel zijn niet hetzelfde. En de Bijbel zegt niet dat we voor altijd in de hemel zullen wonen, alleen in de periode tussen het moment waarop we sterven en het moment waarop Jezus terugkomt.

3

De hemelse roeping komt van God

Ik zeg dat omdat we af en toe zo'n uitdrukking tegenkomen, zoals in hoofdstuk 3, vers 1:

deelgenoten aan de hemelse roeping

HEBREEËN 3:1

Iemand die al denkt in termen van: 'Ik ga naar de hemel en zal voor altijd in de hemel wonen, en God heeft ons geroepen om naar de hemel te gaan', enzovoort, zal dit ongetwijfeld opvatten als een roeping naar de hemel, een roeping hemelwaarts. Het is een hemelse roeping. Maar de term 'hemelse roeping' betekent niet noodzakelijk dat je geroepen bent om naar de hemel te gaan. En hoewel ik inderdaad geloof dat ik naar de hemel ga wanneer ik sterf, zie ik dit niet als een verwijzing daarnaar.

Iets wat hemels is, is iets wat uit de hemel of van God afkomstig is. De roeping die we hebben, komt van God. Het is geen aardse roeping. Het is niet een of andere aardse koning of aardse gezagsdrager die ons roept om hem te volgen. Degene Die ons roept

om Hem te volgen, is niemand minder dan de Heere van de hemel. Het is een roeping die uit de hemel voortkomt. Ze heeft een hemelse oorsprong. Zoals Jezus zei:

Jezus antwoordde: Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld. Als Mijn Koninkrijk van deze wereld was, zouden Mijn dienaars gestreden hebben, opdat Ik niet aan de Joden overgeleverd zou worden, maar nu is Mijn Koninkrijk niet van hier.

JOHANNES 18:36

Hij zei niet: 'Mijn Koninkrijk is niet in deze wereld.' Het was beslist in deze wereld, maar niet van deze wereld. Het komt uit de hemel voort. Het is het Koninkrijk der hemelen, niet het koninkrijk in de hemel. En 'van de hemel' betekent 'van God'. 'Hemels' betekent 'van God', 'uit de hemel'.

Bedenk dat 'hemel' weer een van de eufemismen is die Hebreeënen gebruikten wanneer ze God bedoelden.

En de zoon zei tegen hem: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegenover u. Ik ben niet meer waard uw zoon genoemd te worden.

LUKAS 15:21

Voor de Jood neemt 'hemel' in veel gevallen de plaats in van het woord 'God'. Dit betekent dus min of meer 'de goddelijke roeping', de roeping van God. We hebben deel aan een roeping die God heeft laten uitgaan. Niemand minder dan God.

4

Jezus als apostel en hogepriester

Hij zegt daarom dat we, als we daaraan deelhebben, onze aandacht ergens op moeten richten. Hier noemt hij Christus:

de apostel en hogepriester van het geloof dat we belijden. Dat betekent de apostel en hogepriester Die wij belijden te aanvaarden, Jezus Christus. Hij heeft het hogepriesterschap van Christus al genoemd in de twee voorgaande verzen aan het einde van hoofdstuk 2. We hebben de gedachten van de schrijver over het hogepriesterschap van Christus nog niet uitgewerkt. Dat zullen we ook pas doen wanneer we op de plaats komen waar de schrijver ervoor kiest daar verder op in te gaan.

Maar het woord ‘apostel’ is hier interessant. Christus wordt in de Schrift over het algemeen geen apostel genoemd. Christus heeft apostelen, maar dit is volgens mij de enige plaats waar Hij een apostel wordt genoemd. Het woord ‘apostel’ betekent ‘iemand die gezonden is’. De apostelen van Christus waren dus degenen die Christus uitzond. Maar Christus Zelf was gezonden. En Hij was door de Vader gezonden. Hij is dus ook als een ambassadeur. Wij zijn Zijn ambassadeurs, maar Hij is Gods ambassadeur.

Jezus zinspeelt daarop in Johannes hoofdstuk 20, nadat Hij uit de dood was opgestaan. In vers 21 zei Jezus opnieuw tegen de apostelen:

Jezus dan zei opnieuw tegen hen: Vrede zij u! Zoals de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook u.

JOHANNES 20:21

Christus is dus Iemand Die gezonden is. Hij is een apostel, gezonden door Zijn Vader. En vervolgens zendt Hij hen. Zij zijn Zijn apostelen. Christus de apostel noemen is dus een ongebruikelijke aanduiding, maar er zijn wel enigszins vergelijkbare uitspraken in de Bijbel.

5

Mozes als trouwe en unieke profeet

Vers 2 zegt over Christus:

Hij is getrouw aan God, Die Hem aangesteld heeft, zoals ook Mozes trouw was in heel Zijn huis.

HEBREEËN 3:2

De eerste vergelijking met Mozes is geen tegenstelling, maar een overeenkomst. Christus lijkt op Mozes. Ze zijn allebei trouw. Ze zijn allebei trouw in de opdracht die ze hebben gekregen. Hij begint dus niet met ons te vertellen dat Christus boven Mozes staat. Daar komt hij nog op. Hij zegt dat Mozes en Christus in sommige opzichten hetzelfde zijn. Ze kregen allebei een opdracht en ze hebben allebei hun opdracht trouw vervuld. Waar staat dat Mozes trouw was in heel Gods huis, verwijst de schrijver naar iets wat God over Mozes zei in Numeri 12. Mocht ik de schrijver Paulus noemen: dat is niet omdat ik denk dat Paulus dit geschreven heeft. Dat denk ik echt niet, maar ik vergeet dat ik het niet over een brief van Paulus heb, omdat zoveel brieven van hem zijn.

In Numeri 12 kreeg Mozes kritiek van zijn broer en zijn zus, omdat zij vonden dat hij te veel gelegenheid kreeg om leiding te geven. Ze vonden dat zij ook belangrijk waren. Je leest aan het begin dat Mozes blijkbaar met een Ethiopische vrouw trouwde. Dat beviel zijn zus en zijn broer niet, dus begonnen ze kritiek op hem te uiten. Hun kritiek stond in vers 2 van Numeri 12. Ze zeiden:

Zij zeiden: Heeft de HEERE alleen maar door Mozes gesproken? Heeft Hij ook niet door ons gesproken? En de HEERE hoorde het.

NUMERI 12:2

Met andere woorden, waarom mag Mozes de grote man zijn? God spreekt ook door ons.

Het is duidelijk dat ze dat op elk eerder moment hadden kunnen zeggen. Maar ze zeggen het nu omdat het hun niet aanstaat met wie hij getrouwd is. Ze hebben iets tegen hem omdat hij getrouwd is met iemand die ze niet in de familie wilden hebben. Daarom zeggen ze: 'Mozes is niet volmaakt. Hij is de grote man. Iedereen denkt dat ze hem moeten volgen, maar hij is niet de volmaakte man. Hij is niet de enige. God spreekt ook door ons.' Ze mopperden tegen hem.

Vers 4 zegt:

Meteen zei de HEERE tegen Mozes, en tegen Aäron, en tegen Mirjam: U met zijn drieën, vertrek naar de tent van ontmoeting. En zij vertrokken met z'n drieën daarnaartoe.

NUMERI 12:4

Of: op het matje komen, zouden wij zeggen. In vers 6 sprak God tot hen en zei:

Hij zei: Luister toch naar Mijn woorden! Als iemand onder u een profeet is, maak Ik, de HEERE, Mij door een visioen aan hem bekend, spreek Ik met hem door een droom.

NUMERI 12:6

Daar zouden Mirjam en Aäron ook onder kunnen vallen, want God sprak ook door hen, zoals ze zeiden. Maar Hij zegt:

Dat geldt niet voor Mijn dienaar Mozes.

Let op:

die in Mijn hele huis trouw is,

NUMERI 12:7

Daar haalt de schrijver van Hebreeën die lofspraak op Mozes vandaan. Hij was trouw in heel Gods huis.

met hem spreek Ik van mond tot mond, ja, zichtbaar, en niet in raadsels. Hij aanschouwt de gestalte van de HEERE. Waarom dan bent u niet bevreesd geweest om over Mijn dienaar, over Mozes, te spreken?

NUMERI 12:8

Door in Hebreeën hoofdstuk 3 te zeggen dat Mozes trouw was in heel Gods huis, roept de schrijver van Hebreeën deze passage in herinnering waarin God dat zei. In die context zei Hij daarmee dat Mozes geen gewone profeet is. Er zijn gewone profeten.

Maar zo doe Ik niet tegenover Mijn dienaar Mozes, die in Mijn hele huis trouw is,

NUMERI 12:7

Maar Mozes is uniek. Hij is niet zoals een gewone profeet. Hij staat boven hen. Hij heeft een betere openbaring.

Hij zei: Luister toch naar Mijn woorden! Als iemand onder u een profeet is, maak Ik, de HEERE, Mij door een visioen aan hem bekend, spreek Ik met hem door een droom.

NUMERI 12:6

Hij ziet wat andere profeten niet kunnen zien. Hij staat niet zomaar op hetzelfde niveau als gewone profeten.

Wanneer de schrijver van Hebreeën vermeldt dat Mozes trouw was in heel Gods huis, weet hij dat zijn oplettende lezers zich zullen herinneren dat God dat over Mozes zei, juist toen Hij vermeldde dat Mozes geen gewone profeet was. Als je zoekt naar de meest gezaghebbende stem in het Oude Testament, lijkt het erop dat Numeri hoofdstuk 12 Mozes als die man aanwijst.

Volgens God is Mozes de meest gezaghebbende stem in het Oude Testament. De schrijver van Hebreeën erkent dat door zich op die specifieke passage te beroepen. Hij staat boven gewone profeten. Hij was trouw in heel Gods huis. Maar dat is niet genoeg om hem op hetzelfde niveau als Jezus te plaatsen. Hij zei dat ook Jezus trouw was aan Hem Die Hem gezonden had. Wat God over Mozes zei en wat hem groot maakte, was dat hij trouw was in heel Gods huis. Jezus is ook trouw. Dat plaatst Hen niet op hetzelfde niveau, maar het betekent dat Jezus aan die maatstaf voldoet. Maar er is meer.

6

Gods huis en Christus als Schepper

Wat betekende het dat Mozes trouw was in heel Gods huis? Ik denk dat veel mensen aannemen dat Gods huis hier naar Israël verwijst, omdat Mozes de leider van Israël was. Dat zou kunnen. God woonde inderdaad onder de Israëlieten. De Israëlieten werden zelfs soms het huis van Israël genoemd, maar dat betekent eigenlijk het huisgezin of de familie van Israël. Meestal was in de dagen van Mozes, en in de meeste jaren daarna in het Oude Testament, het huis van God de tabernakel. Mozes was degene die de tabernakel bouwde.

God had tegen Mozes gezegd:

Zie dan erop toe dat u het maakt naar zijn ontwerp, dat u op de berg getoond is.

EXODUS 25:40

Mozes deed dat. Hij was trouw in die opdracht. Hij was trouw wat betreft het huis van God, bij dat project van Gods huis. Mozes deed niets anders dan wat God hem had opgedragen. In die zin, met betrekking tot de tabernakel, Gods huis, was Mozes trouw geweest aan die grote opdracht. Maar het is ook mogelijk dat het huis zinspeelt op zijn leiderschap over Israël, waarin hij ook trouw was. Maar in het Oude Testament verwijst Gods huis vaker naar de tabernakel.

Nu staat er in vers 3, nadat in vers 2 is gezegd dat Jezus en Mozes iets gemeen hadden — ze waren allebei trouw:

Want Christus is zoveel meer heerlijkheid waard geacht dan Mozes, evenals hij die het huis gebouwd heeft, meer eer ontvangt dan het huis zelf.

HEBREEËN 3:3

Volgens de ene maatstaf lijken ze op elkaar, maar er zijn andere maatstaven. Jezus heeft meer heerlijkheid dan Mozes.

Jezus is de Schepper van Mozes, zoals een bouwer de schepper van een huis is. Mozes bouwde een huis, de tabernakel, maar hij was zelf een huis dat door een ander was gebouwd, en die ander was Jezus. Daarom heeft Jezus veel meer heerlijkheid dan Mozes.

Immers, elk huis wordt door iemand gebouwd, maar Hij Die dit alles gebouwd heeft, is God.

HEBREEËN 3:4

Dat wil zeggen: Mozes bouwde de tabernakel, het huis. Trouwens, alle gebouwen worden door iemand gebouwd. Mozes bouwde dat gebouw; andere mensen bouwen andere gebouwen. Maar Jezus staat niet op hun niveau, want Hij heeft alle bouwers gebouwd. De bouwers bouwen de huizen. Jezus bouwde de bouwers.

Zo wordt Jezus in hoofdstuk 1 al genoemd: God. Daarom heeft Jezus meer heerlijkheid dan Mozes, omdat Hij zijn Schepper is.

7

Mozes als dienaar en Christus als Zoon

Er staat in vers 5:

En Mozes was inderdaad trouw als dienaar in heel Gods huis, om te getuigen van wat later gezegd zou worden.

Ook deze uitspraak doet mij denken dat het huis van God hier naar de tabernakel verwijst. Het was de tabernakel van de getuigenis. In het ontwerp van de tabernakel lag een getuigenis van geestelijke dingen. De schrijver van Hebreeën zal daar later op wijzen, in hoofdstuk 8 en hoofdstuk 9. Hij zal erop wijzen dat die dingen die Mozes in de tabernakel bouwde, een getuigenis waren van geestelijke dingen. Ze waren een schaduw van toekomstige dingen.

Dat zegt hij hier ook:

Mozes was trouw in Gods huis om te getuigen van wat later gezegd zou worden.

Dat wil zeggen: doordat de tabernakel getrouw volgens het voorbeeld is gebouwd, legt dat bouwwerk een getrouw getuigenis af van de dingen waarvan het moest getuigen. De functie ervan als schaduw wordt niet aangetast, omdat Mozes hem maakte zoals hij gemaakt moest worden.

Hij deed dat, staat er, als dienaar. Zelfs wanneer hij zegt:

als dienaar verwijst hij terug naar Numeri 12. We hebben Numeri 12:7 gelezen, waar God zegt:

Maar zo doe Ik niet tegenover Mijn dienaar Mozes, die in Mijn hele huis trouw is,

NUMERI 12:7

De schrijver zegt dat hij niet alleen trouw is, maar dat hij in die passage die zegt dat hij trouw is, een dienaar is:

Mijn dienaar Mozes.

We hebben dus Mozes als een trouwe dienaar. Maar wat is Jezus? Hij is een trouwe Zoon. Zonen staan boven dienaren.

Christus echter is getrouw over Zijn huis als Zoon.

HEBREEËN 3:6

Mozes was een dienaar in Zijn huis, maar Christus is de Zoon of de erfgenaam, als het ware de eigenaar van dat huis. Een zoon is eigenlijk de erfgenaam.

8

Gods huis zijn en in het geloof blijven

Wij zijn de nieuwe tabernakel. Wij zijn de nieuwe tempel. Wij zijn de woning van God door de Geest. Dit wordt vaak gezegd in het Nieuwe Testament, vooral door Petrus in 1 Petrus 2:5, waar hij zegt:

dan wordt u ook zelf, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterschap, om geestelijke offers te brengen, die God welgevallig zijn door Jezus Christus.

1 PETRUS 2:5

De laatste verzen van Efeze 2 zeggen:

gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus Zelf de hoeksteen is, en op Wie het hele gebouw, goed samengevoegd, verrijst tot een heilige tempel in de Heere; op Wie ook u mede gebouwd wordt tot een woning van God, in de Geest.

EFEZE 2:20-22

Hier vertelt hij ons dat wij het huis van God zijn. Maar let op het laatste deel van vers 6, dat heel belangrijk is:

Als we tot het einde toe stevig vasthouden aan ons vertrouwen en de vreugde die onze hoop ons geeft.

Hier wordt een voorwaarde gesteld. Diezelfde voorwaarde wordt een paar verzen later genoemd, in vers 14. Hij zegt:

Want wij hebben deel aan Christus gekregen, als wij tenminste het beginsel van de vaste grond van het geloof tot het einde toe onwrikbaar vasthouden,

HEBREEËN 3:14

Als we vasthouden, als we niet terugdeinzen, als we niet achteruitgaan, maar de hoop op Christus blijven vasthouden, dan zijn we Zijn huis. Dan hebben we deel aan Christus. Deze bewoordingen lijken sterk op die van Paulus in Kolossenzen 1. In Kolossenzen hoofdstuk 1 en vers 23 — als we vers 22 erbij nemen — zegt Paulus:

in het lichaam van Zijn vlees, door de dood, om u heilig en smetteloos en onberispelijk voor Zich te plaatsen, als u tenminste in het geloof blijft, gefundeerd en vast, en u niet laat afbrengen van de hoop van het Evangelie, dat u gehoord hebt, dat gepredikt is in de hele schepping die onder de hemel is, waarvan ik, Paulus, een dienaar geworden ben.

KOLOSSENZEN 1:22-23

God zal je dus onberispelijk en heilig voor Zich stellen als je volhardt, als je niet terugdeinst, als je de hoop niet naast je neerlegt. Paulus leert dat. De schrijver van Hebreëen leert dat. Het is voorwaardelijk.

9

Volharding bij calvinisten en arminianen

Toch geef ik toe dat de calvinisten, hoewel ik zelf geen calvinist ben, een goed punt kunnen maken op grond van deze specifieke verzen in Hebreeëen 3:6 en 14, waar gesproken wordt over:

Christus echter is getrouw over Zijn huis als Zoon. Zijn huis zijn wij, als wij tenminste de vrijmoedigheid en de roem van de hoop tot het einde toe onwrikbaar vasthouden.

HEBREEËN 3:6

Strikt genomen staat er niet dat je behouden zult worden als je vasthoudt. Er staat dat je het bent. Je bent nu een deelgenoot van Christus als je vasthoudt. Je bent nu Zijn huis als je vasthoudt. Dat kan klinken alsof het hier niet gaat over wat je zult zijn als je vasthoudt. Dit vertelt ons of je nu werkelijk een christen bent of niet. Je bent nu werkelijk een christen als je niet afvalt. Dat betekent dat je nu geen christen bent als je wel afvalt. Je weet nog niet of je zult afvallen.

Natuurlijk zegt de calvinist dat volharding het bewijs van uitverkiezing is: als je werkelijk een van de uitverkorenen bent, zul je niet afvallen. Ze kunnen deze verzen inderdaad aanhalen om dat punt te onderbouwen. Want de schrijver zegt niet: 'Als je vasthoudt, zul je, wanneer je klaar bent met vasthouden, dit of dat ervaren.' Hij zegt dat je op dit moment, nu meteen, Zijn huis bent. Je bent op dit moment, nu meteen, een deelgenoot van Christus, als je behoort tot degenen die dat zullen bewijzen door vast te houden. Zo zou een calvinist het kunnen begrijpen. Als je vasthoudt, als je niet afvalt, als je tot het einde volhardt, zal dat bewijzen dat je bent wat ik zeg dat je bent. Met andere woorden: echte christenen.

Hoewel ik niet in het calvinisme geloof, hebben de calvinisten geen enkele reden om zich voor deze verzen te schamen. Omdat zij geloven in de volharding van de werkelijk uitverkorenen, zou de schrijver zoiets zeggen als: 'Je behoort tot de ware uitverkorenen als je vasthoudt', en dat bewijst dat je dat bent. Deze verzen kunnen dus eigenlijk zowel passen bij de calvinist als bij de niet-calvinist, zoals ikzelf. Maar er zijn

natuurlijk veel andere verzen die niet zo goed bij hun opvatting passen. Dat er een paar verzen zijn die hen niet uit de ring slaan, betekent nog niet dat er geen verzen zijn die dat wel doen. Ik geloof dat die er wel zijn, maar daar gaan we nu niet op in. Sommige daarvan zullen we in dit boek tegenkomen. Sterker nog, sommige zullen we later in dit hoofdstuk tegenkomen.

We hebben hier dus deze voorwaarde: als je vasthoudt. Eén ding kunnen we daarover zeggen: of je het nu vanuit een calvinistische of een niet-calvinistische opvatting begrijpt, het bevestigt dat je moet vasthouden. Als je niet vasthoudt, zeggen de calvinisten: 'Nou, dan ben je nooit behouden geweest. Dat heb je bewezen door niet vast te houden.' Als je niet vasthoudt, ga je dus naar de hel, ook als je calvinist bent. Of, als je geen calvinist bent, zeg je: 'Als je niet vasthoudt, ga je naar de hel, omdat je misschien wel behouden bent geweest, maar je dat behoud bent kwijtgeraakt.'

De calvinist en de arminiaan hebben allebei dezelfde mening over degenen die niet vasthouden: zij zijn namelijk verloren. Vasthouden is verplicht, of je nu calvinist of arminiaan bent. Als je niet vasthoudt en als afvallige sterft, dan ga je naar de hel. Je zult een arminiaan in de hel zijn of een calvinist in de hel, maar in de hel maakt het weinig uit welke van de twee je bent.

Feit is dat deze verzen, of je ze nu als calvinist uitlegt of niet, één ding duidelijk bevestigen: je zult uiteindelijk niet bij God zijn, tenzij je tot het einde vasthoudt. Of vasthouden alleen maar bewijst dat je al die tijd bij God was, of betekent dat je bij Hem was en dat niet bent kwijtgeraakt, is een academische vraag die er niet toe zou moeten doen. Die doet er alleen toe voor iemand die van het geloof is afgedwaald. Alleen degene die is afgedwaald, of diens moeder, hoeft zich zorgen te maken over de vraag of degene die niet heeft vastgehouden daarvoor wel of niet behouden was. Want zodra zo iemand van het geloof is afgefallen, is die niet behouden. Dat zal de schrijver van Hebreëen heel nadrukkelijk bevestigen. Afval zal je uitsluiten van het christen-zijn.

10

Psalm 95 als basis voor de waarschuwing

De schrijver heeft de voorwaarde genoemd dat we tot het einde vasthouden. Waarschijnlijk vormt dit op dit punt een overgang naar de volgende waarschuwing over de noodzaak om tot het einde vast te houden. Niet alleen om vast te houden, maar ook om verder te gaan. Op dit punt onderbreekt hij dus zijn betoog voor zijn volgende uitweiding. Die uitweiding begint bij hoofdstuk 3, vers 7. Ze loopt door tot het einde van hoofdstuk 3 en verder in hoofdstuk 4, bijna tot het einde van hoofdstuk 4, tot vers 13. Daarna hervat hij zijn hoofdbetoog. Hij pakt het betoog aan het einde van hoofdstuk 2 weer op, over Christus als een barmhartige Hogepriester. Maar voordat hij aan dat betoog begint, onderbreekt hij de draad om nog een waarschuwing te geven.

Van sommige delen van deze waarschuwing is de betekenis heel duidelijk. Andere delen zijn minder duidelijk, want zodra hij in hoofdstuk 4 komt, zal hij spreken over het niet binnengaan in Gods rust. Wanneer we daaraan toe zijn, zal duidelijk worden dat je Gods rust op een paar manieren kunt opvatten, en verschillende uitleggers doen dat ook. Maar in hoofdstuk 3 hoeven we ons nog niet echt met die kwestie bezig te houden. Laten we het over dit hoofdstuk hebben.

In hoofdstuk 3, vers 7, introduceert de schrijver Psalm 95, vers 7 tot en met 11, en hij citeert die verzen uitvoerig. De versnummers komen toevallig overeen met die in dit hoofdstuk, 7 tot en met 11. Het is ook een citaat uit Psalm 95:7 tot en met 11. Uit dit citaat haalt hij steeds weer gedeelten aan in het hele gedeelte dat we in hoofdstuk 3 en 4 gaan bekijken. In dit waarschuwende gedeelte wordt dit zijn tekst voor de waarschuwing. Het is alsof hij op basis van deze tekst aan een nieuwe preek begint. Op verschillende plaatsen in dit waarschuwende gedeelte haalt hij woorden en zinsneden uit deze tekst aan. Daarom geeft hij ons eerst de hele tekst.

Daarom, zoals de Heilige Geest zegt: Heden, indien u Zijn stem hoort,

HEBREEËN 3:7

Ik wil hier even op wijzen: hij haalt een psalm aan als iets wat de Heilige Geest zegt. Dat betekent dat dit een van die dingen is waaruit we kunnen opmaken dat hij geloofde in de inspiratie van de Psalmen.

Want Hij is onze God en wij zijn het volk van Zijn weide en de schapen van Zijn hand. Heden, indien u Zijn stem hoort, verhard uw hart niet, zoals te Meriba, zoals in de dagen van Massa in de woestijn: daar stelden uw vadersen Mij op de proef, daar beproefden zij Mij, hoewel zij Mijn werk zagen. Veertig jaar heb Ik gewalgd van dit geslacht; Ik heb gezegd: Zij zijn een volk met een dwalend hart, en zij kennen Mijn wegen niet. Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Mijn rust zullen zij nooit binnengaan!

PSALMEN 95:7-11

11

De Hebreeuwse eed over Gods rust

Voordat ik op die psalm en de inhoud ervan inga, wil ik een opmerking maken over iets wat in onze Engelse vertaling niet zo duidelijk naar voren komt. In de King James komt het wel iets duidelijker naar voren. De King James volgt de Hebreeuwse tekst iets letterlijker. In de Hebreeuwse tekst luidt die laatste regel letterlijk:

‘Als zij Mijn rust binnengaan.’

Maar in bijna alle vertalingen wordt dat weergegeven als:

‘Ze zullen Mijn rust niet binnengaan.’

De Hebreeuwse uitdrukking luidt dus letterlijk:

‘Als ze Mijn rust binnengaan.’

Volgens mij geeft de King James het daar niet zo weer, maar later in hoofdstuk 4 wel, wanneer hij het heeft over het binnengaan in de rust. In de King James staat, letterlijk vertaald:

‘Als ze Mijn rust binnengaan.’

Ik weet niet meer precies welk vers in hoofdstuk 4 het is, want ik heb de King James niet voor me.

Hoe dan ook, in het Hebreeuws van Psalm 95 luidt die laatste regel letterlijk:

‘Als zij Mijn rust binnengaan.’

Dat klinkt alsof er een voorwaarde wordt gesteld. Maar bijna alle vertalers weten dat dit een hebraïsme was, een Hebreeuwse zegswijze. Als je iets op die manier zei, bevestigde je juist dat het niet zo was. Het is alsof je zegt: ‘Als de hel dichtvriest.’ Nou, dat gaat niet gebeuren. Wanneer Hij zegt: ‘Als zij Mijn rust binnengaan’, is dat een Hebreeuwse manier om te zeggen: ‘Ze zullen Mijn rust niet binnengaan.’

Daarom vertalen moderne vertalingen het niet woord voor woord uit het Hebreeuws. Ze parafraseren het op een manier waarvan ze weten dat een Engelse lezer die nodig heeft om te begrijpen wat het Hebreeuws werkelijk betekent. Zo staat het niet in het Hebreeuws, maar dat betekent het in het Hebreeuws wel. Dit zou alleen een punt zijn als je de King James gebruikt, wat we soms doen.

In welk vers van hoofdstuk 4 staat: ‘Als ze Mijn rust binnengaan’? Vers 11? Maar daar staat: ‘Ze zullen Mijn rust niet binnengaan.’ Daar staat ‘They shall not’, dus ‘zij zullen niet’. Maar volgens mij staat er in dat gedeelte nog een ander vers. Ik ga me er nu niet druk om maken, want eerlijk gezegd gebruiken maar heel weinig mensen de King James. Maar als ze die wel zouden gebruiken, zou het belangrijk voor hen zijn om te weten dat ‘Als zij Mijn rust binnengaan’, een citaat uit de laatste regel van Psalm 95:11, eigenlijk niet ‘als zij zullen’ betekent, maar ‘zij zullen niet’.

12

Israëls weigering om Kanaän binnen te gaan

Dat is misschien niet belangrijk genoeg om ons er erg druk over te maken. Maar let eens op wat de psalmdichter zegt, of wat de Heilige Geest door de psalmdichter zegt. Hij nodigt zijn generatie uit om niet dezelfde fout te maken als de generatie die uit Egypte kwam. Hun voorouders kwamen met Mozes uit Egypte, maar ze gingen het Beloofde Land niet binnen, op twee na. Van degenen die uit Egypte kwamen, gingen alleen Jozua en Kaleb het Beloofde Land binnen. Alle anderen stierven. Alleen hun nakomelingen die ten tijde van de uittocht jonger dan twintig jaar waren, bereikten het Beloofde Land.

Dat kwam doordat het volk Gods geduld op de proef stelde. Zij tergden Gods geduld, want Hij had hun beloofd dat Hij hun dit prachtige land zou geven. De verspieders gingen het land in, kwamen terug en zeiden:

Zij vertelden het Mozes en zeiden: Wij zijn in dat land gekomen waarheen u ons gestuurd hebt, en werkelijk, het vloeit over van melk en honing, en dit is zijn vrucht. Het volk echter dat in dat land woont, is sterk, de steden zijn versterkt en heel groot, en ook hebben wij daar nakomelingen van Enak gezien.

NUMERI 13:27-28

Tien van de twaalf verspieders zeiden:

Het is een land dat de moeite waard is, maar we kunnen het niet veroveren. Die mensen zijn te groot voor ons. We kunnen ze niet verslaan.

Jozua en Kaleb zeiden:

Als de HEERE ons genegen is, zal Hij ons in dat land brengen en zal Hij het ons geven, een land dat overvloedig van melk en honing. Alleen, kom tegen de HEERE niet in opstand, en u, wees niet bevreesd voor de bevolking van het land, want zij zijn ons tot voedsel, hun schaduw is van hen geweken, en de HEERE is met ons. Wees niet bevreesd voor hen!

NUMERI 14:8-9

Maar het volk Israël luisterde grotendeels naar de tien ongelovige verspieters in plaats van naar Jozua en Kaleb. Dus kwamen ze tegen Mozes in opstand en keerden ze terug. God was boos op hen en zei:

Zeg tegen hen: Zo waar Ik leef, spreekt de HEERE, voorwaar, Ik zal met u doen zoals u ten aanhoren van Mij gesproken hebt. In deze woestijn zullen uw dode lichamen vallen, te weten allen van u die geteld zijn, naar hun volledige aantal, van twintig jaar oud en daarboven, u die tegen Mij gemord hebt. U zult beslist niet in dat land komen waarover Ik Mijn hand opgeheven heb, dat Ik u daarin zou laten wonen, behalve Kaleb, de zoon van Jefunne, en Jozua, de zoon van Nun. Uw kleine kinderen, van wie u zei: Zij zullen tot prooi worden van de vijand! hen zal Ik erin brengen; zij zullen dat land, dat u verworpen hebt, leren kennen.

NUMERI 14:28-31

Dit wekte grote woede bij God: dat Hij zo gewantrouwd werd door Zijn volk, dat de werken had gezien die Hij had verricht. En David zegt in de psalm: „Wij kunnen dezelfde fouten maken als zij. En we willen ons hart niet verharden zoals zij dat deden. Zij verhardden hun hart tegen God.” Dus zegt David tegen zijn generatie:

13

Een verhard hart en Gods oordeel

Daarom, zoals de Heilige Geest zegt: Heden, indien u Zijn stem hoort, verhard dan uw hart niet, zoals bij de verbittering, op de dag van de verzoeking in de woestijn.

HEBREEËN 3:7-8

De opstand was toen het volk weigerde het Beloofde Land binnen te gaan. De King James noemt dat „the provocation”. Dat woord vind ik nog beter, want ze tergden God.

Daar hebben uw vaders Mij verzocht; zij hebben Mij op de proef gesteld en Mijn werken gezien, veertig jaar lang. Daarom ben Ik toornig geworden op dat geslacht en heb gesproken: Altijd dwalen zij met hun hart, en zij hebben Mijn wegen niet gekend. Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Mijn rust zullen zij niet binnengaan!

HEBREEËN 3:9-11

Je zou kunnen denken dat zij degenen waren die op de proef werden gesteld, maar het volgende vers maakt duidelijk: nee, zij stelden God op de proef.

Omdat ze weigerden binnen te gaan, kregen ze veertig jaar lang de gelegenheid Zijn werken te zien, terwijl ze al die veertig jaar onnodig door de woestijn zwierven. Maar Hij zegt:

Daarom was Ik boos op die generatie. Ik zei dat ze in hun hart altijd afdwalen.

Hier kunnen de lezers van deze brief een mogelijk verband gaan zien tussen henzelf en de generatie waar God boos op was, omdat die afdwaalde. Als je Jezus hoort te volgen en je gaat terug naar het jodendom, dan dwaal je af.

Zorg dat je niet een van hen bent.

‘En zij hebben Mijn wegen niet gekend. Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Als zij Mijn rust binnengaan.’

De betekenis is: ‘Zij zullen Mijn rust niet binnengaan.’

God beloofde dat die groep het land Kanaän niet zou binnengaan. De rust binnengaan is een uitdrukking die verwijst naar het binnengaan van Kanaän. Daar zullen we later meer over zien.

In wezen zegt de psalmdichter eenvoudig tegen zijn tijdgenoten: „Laten we ons hart niet verharden. Als God tegen je spreekt, als je Zijn stem hoort, gehoorzaam Hem dan. Laten we niet zijn als onze voorouders, die Hem niet vertrouwden.” Daardoor trof hen het oordeel dat ze in de woestijn zouden sterven en Gods rust niet zouden kunnen binnengaan. Laten we niet hetzelfde doen als zij.

14

Kanaän als beeld van Gods rust

De schrijver van Hebreeën neemt de aansporing van de psalmdichter over en zegt dat de psalmdichter daarmee te kennen geeft dat God wil dat mensen Zijn rust binnengaan. Daarvoor zullen we meer geloof moeten hebben dan de Israëlieten die uit Egypte kwamen. Hij zei dat zij Zijn rust niet zouden binnengaan, maar dat kwam doordat ze geen geloof hadden. Maar wij zouden geloof kunnen hebben en we zouden de rust kunnen binnengaan.

Natuurlijk betekende het binnengaan van Gods rust in die context dat de Israëlieten Kanaän binnengingen en rust kregen van hun omzwervingen. Ze hadden veertig rusteloze jaren, waarin ze voortdurend rondtrokken, hun tenten opzetten en ze weer opbraken. Ze konden zich eigenlijk nooit ergens vestigen totdat ze Kanaän binnengingen. Toen kregen ze rust van hun rondzwerven. Die rust in Kanaän zijn ze niet binnengegaan.

De schrijver van Hebreeën gelooft dat de rust in Kanaän, het binnengaan van het Beloofde Land, een type is van iets dat christenen wordt aangeboden. Daarom moeten we een les leren van degenen die Gods rust niet konden binnengaan. Hij geeft te

kennen, en dat zal hij later in hoofdstuk 4 ook doen, dat zelfs de psalmdichter op nog een andere rust naast de rust in Kanaän wijst. De psalmdichter schreef nadat Jozua een latere generatie wel Kanaän had binnengeleid. Zij waren die rust wel binnengegaan. Toch spreekt David, die later schrijft, nog steeds over de noodzaak voor mensen om niet na te laten Gods rust binnen te gaan.

Als je de woorden van de psalm analyseert, spoort die Davids generatie eigenlijk niet precies aan om Gods rust binnen te gaan. Hij spoort hen alleen aan niet zo weerspanning te zijn als die mensen van wie God zei dat ze niet zouden binnengaan, een eerdere generatie. Maar de schrijver van Hebreëen zegt: „Wacht eens even, dit woord ‘heden’ doet vermoeden dat de psalmdichter, zelfs eeuwen na de tijd van Jozua, denkt dat er ook nu, heden, een gelegenheid is om niet dezelfde fout te maken als zij.” Met andere woorden, wij kunnen Gods rust binnengaan, wat zij niet konden.

Hij voert zijn betoog die kant op. Hij ziet de rust in Kanaän, en later introduceert hij in hoofdstuk 4 ook de sabbatsrust. Deze twee vormen van rust uit het Oude Testament, de rust van de sabbat en de rust van het binnengaan van Kanaän, worden gezien als typen en schaduwen van een rust die christenen moeten binnengaan. Dat zal het punt zijn dat hij in hoofdstuk 4 uitwerkt.

15

Heden als gelegenheid om te volharden

Maar voordat hij daar uitvoerig op ingaat, zegt hij in vers 12:

Zie erop toe, broeders, dat er nooit in iemand van u een verdorven hart zal zijn, vol ongeloof, om daardoor afvallig te worden van de levende God; maar vermaan elkaar elke dag, zolang men van een heden kan spreken, opdat niemand van u verhard zal worden door de verleiding van de zonde.

HEBREEËN 3:12-13

Wat betekent dat? De passage uit de Psalmen begint met het woord „heden”. Hoewel de psalmdichter over zijn eigen tijd sprak, lijkt de schrijver te denken dat wat de psalmdichter zijn volk aanspoort te doen, in zekere zin nog niet werkelijkheid is geworden. Het is nog steeds heden. Het is nog steeds een dag waarop we ons hart niet moeten verharderen. Het is nog steeds een dag waarop we Gods rust zouden kunnen binnengaan als we bereid zijn verder te gaan.

Hij past deze passage op een wat ongewone manier toe, zouden we kunnen zeggen. Maar hij is een geïnspireerde schrijver. Hij ziet het zoals de vroege christenen het zouden zien. En Jezus is Degene Die hen inspireerde om het zo te zien. Dus ik ga er natuurlijk van uit dat hij hier op een legitieme manier conclusies uit trekt. Hij zegt: als je Psalm 95 vandaag leest, zal die tegen je zeggen:

Heden.

PSALMEN 95:7

Die zal je aanspreken waar je op dit moment bent. Hij zegt dat zolang je dat woord ‘vandaag’ nog kunt zien, je nog ademt en het voor jou nog steeds vandaag is. Daarom heb je de gelegenheid om niet dezelfde fout te maken als de mensen van vroeger.

Want wij hebben deel aan Christus gekregen, als wij tenminste het beginsel van de vaste grond van het geloof tot het einde toe onwrikbaar vasthouden, terwijl er wordt gezegd: Heden, als u Zijn stem hoort, verhard dan uw hart niet, zoals in de verbittering.

HEBREEËN 3:14-15

16

De waarschuwing voor afval van God

Dus hij citeert opnieuw het eerste vers van die lange passage. Later zal hij er nog eens naar verwijzen. Wat ik in deze verzen interessant vind en waarop ik je wil wijzen, is de waarschuwing in vers 12:

Pas op.

Waarvoor moet je oppassen?

Zie erop toe, broeders, dat er nooit in iemand van u een verdorven hart zal zijn, vol ongeloof, om daardoor afvallig te worden van de levende God;

HEBREEËN 3:12

Dit zijn christenen. In vers 1 noemde hij hen zelfs heilige broeders en deelgenoten van de hemelse roeping. Voor zover hij weet, zijn ze christenen. Hij spreekt niet tegen schijnchristenen. Hij spreekt tegen heilige broeders. En hij zegt:

Pas op.

Waarvoor?

dat er nooit in iemand van u een verdorven hart zal zijn, vol ongeloof, om daardoor afvallig te worden van de levende God;

HEBREEËN 3:12

Kan een christen zich van de levende God afkeren? Kan een christen die echt geloof heeft en een heilige broeder of zuster is, een deelgenoot van de hemelse roeping, zich van de levende God afkeren? Kan die persoon een boos, ongelovig hart hebben? Het enige wat we kunnen zeggen, is dat deze schrijver dacht van wel. En het is heel waarschijnlijk dat de opvatting van deze auteur over dit specifieke punt de opvatting was van zijn generatie christenen, de apostolische gemeente. De apostolische gemeente, waarvan het onderwijs van deze persoon ongetwijfeld een voorbeeld was, was van mening dat mensen die heilige broeders zijn, zich van de levende God konden afkeren als ze nalatig waren, als ze niet vasthielden. En daarvoor moeten ze oppassen.

Als je door Kansas rijdt, zie je geen borden met 'Pas op voor vallende stenen'. Er zijn geen waarschuwborden voor vallende stenen nodig waar geen bergen zijn, alleen maar vlak land. Je hebt geen waarschuwingen nodig om ervoor op te passen dat je van

God afvalt als je niet van God kunt afvallen. Waarschuwingen zijn bedoeld voor mensen die werkelijk gevaar zouden kunnen lopen.

17

Waarschuwingen als middel tot volharding

Daar wil ik dit over zeggen, want calvinisten geloven natuurlijk wel dat ware christenen uiteindelijk niet kunnen afvallen en hun relatie met God verliezen. Passages in Hebreeën vormen vaak een behoorlijke uitdaging voor iemand die over zulke dingen een calvinistisch standpunt verdedigt. Want de schrijver van Hebreeën blijft dingen zeggen die de indruk wekken dat zijn luisteraars mogelijk gevaar lopen te verliezen wat ze hebben en van God af te vallen. Toch is de calvinistische opvatting natuurlijk dat je, als je een ware christen bent, tot het einde zult volharden. Je zult niet afvallen. Dat staat binnen het calvinisme vast.

Dus wat doen ze met passages als deze? Sommige calvinisten zeggen in hun geschriften dat deze waarschuwingen het middel zijn waarmee God de volharding van de uitverkorenen garandeert. Ik weet niet of ze allemaal tevreden zouden zijn met deze benadering, maar velen van hen zeggen dat. Wat betekent dat? De uitverkorenen zullen de waarschuwingen serieus nemen. Iemand die de waarschuwingen niet serieus neemt, zou kunnen afdrijven, maar de uitverkorenen zullen ze wel serieus nemen. God gebruikt deze waarschuwingen om de uitverkorenen aan te moedigen te volharden, en daarom zullen ze dat doen. Daarmee zeggen ze dat degenen die aan deze waarschuwingen gehoor moeten geven, er onvermijdelijk op de juiste manier gehoor aan zullen geven.

Als je niet een van de uitverkorenen bent, betekent dat dat God je niet heeft uitgekozen. Hij is niet van plan dat je een christen wordt. Hij is niet van plan dat je volhardt. Als je niet uitgekozen bent, zijn deze waarschuwingen niet voor jou bedoeld. Ze zijn alleen voor de uitverkorenen. En omdat de uitverkorenen uitgekozen zijn, zullen ze er gehoor aan geven en ze gehoorzamen.

18

Bezwaren tegen de calvinistische uitleg

Er zijn een aantal problemen met dit specifieke argument. Hoewel het op het eerste gezicht het doel van dat theologische systeem lijkt te dienen, zijn er enkele moeilijkheden. Een daarvan is dat deze waarschuwingen de uitverkorenen alleen zouden aansporen als ze niet wisten dat het onmogelijk was om af te vallen. Met andere woorden, alleen als ze deze waarschuwingen serieus nemen, zullen die hen aansporen. Als ze deze waarschuwingen benaderen vanuit de theologie van een calvinist, 'Als ik uitverkoren ben, kan ik niet afvallen', dan kunnen ze de waarschuwingen naast zich neerleggen. Met andere woorden, hoe zouden deze waarschuwingen iemand werkelijk kunnen aansporen om te volharden als die persoon geloofde dat hij onvermijdelijk zal volharden? De waarschuwing is dan eigenlijk niets dan verspilde inkt.

Bovendien, als het calvinisme waar is — en calvinisten zeggen vaak dat deze waarschuwingen gericht zijn tot de zichtbare gemeente, waarin zowel uitverkorenen als niet-uitverkorenen zitten — dan zijn de waarschuwingen natuurlijk niet alleen gericht tot de uitverkorenen, die niet kunnen afvallen, maar ook tot de niet-uitverkorenen. Wacht eens even. Als ze niet uitverkoren zijn, kunnen ze niet behouden worden. Ze kunnen niet volharden. Waarom dan waarschuwen? Waarom zou je de niet-uitverkorenen aansporen om te volharden, aangezien ze dat per definitie niet kunnen? Als ze niet uitverkoren zijn, heeft God er niet voor gekozen hen te behouden. Dat is voor de calvinist precies de betekenis van niet-uitverkoren. In hun visie geldt dus voor iedereen die deze waarschuwingen hoort: óf je bent al uitverkoren en kunt niet afvallen, óf je bent niet uitverkoren en kunt niet volharden. Dus in beide gevallen hebben de waarschuwingen geen waarde. Als je niet kunt afvallen, hoef je niet gewaarschuwd te worden tegen afval. Als je niet kunt volharden, heeft het geen zin dat je te horen krijgt dat je moet volharden. Waarom zou je eigenlijk willen dat de niet-uitverkorenen in de gemeente volharden? Zou het, als ze geen echte christenen zijn, niet beter zijn dat al snel blijkt dat ze geen christenen zijn? Zou het niet fijn zijn als ze niet volhardden, zodat ze ons niet langer laten denken dat ze christenen zijn?

Wat zou de reden zijn om niet-uitverkoren mensen te zeggen dat ze moeten volharden? En wat zou de reden zijn om uitverkoren mensen te zeggen dat ze moeten volharden? Wat heeft het voor zin?

Dat zouden ze alleen kunnen doen als ze geen calvinistische leerstellingen aanhingen en de waarschuwing daarom serieus namen, als iets wat echt zou kunnen gebeuren. Dus zodra iemand die uitverkoren is calvinist wordt, zouden de waarschuwingen voor hem geen nut meer hebben. Alleen zolang de uitverkorene een arminiaan is, zou God deze waarschuwingen kunnen gebruiken. Dus God wil dat mensen calvinisten zijn, maar pas nadat ze lang genoeg arminianen zijn geweest om de waarschuwingen ter harte te nemen. En dan wil Hij dat ze het calvinisme leren kennen. Dit is volgens mij echt een heel groot dilemma voor het calvinisme.

19

Hebreeën en de leer van eeuwige zekerheid

Als je de commentaren van calvinisten op Hebreeën leest, zie je dat ze met dit soort passages echt wat vreemde dingen doen. Laten we eerlijk zijn: er zijn andere gedeelten van de Bijbel waarin calvinisten zich helemaal thuis voelen. Johannes 6, Romeinen 8 en 9, en verschillende andere plaatsen in de Bijbel, Efeze 1. Daar kunnen calvinisten hun hart ophalen, en ze hoeven er geen echt bizarre en dwaze dingen over te zeggen. Maar er zijn bepaalde Bijbelboeken, zoals Hebreeën, waar het voor hen gewoon niet zo goed uitpakt. Ze schrijven er toch commentaren over, maar ze hebben niets te zeggen wat iemand die nadenkt waarschijnlijk overtuigend zal vinden. Want de schrijver van Hebreeën is geen calvinist. Hij gelooft dat zijn luisteraars kunnen afvallen of kunnen volharden. Als hij denkt dat ze uitverkoren zijn, zou hij, als hij een calvinist is, niet denken dat ze kunnen afvallen. Als hij denkt dat ze niet uitverkoren zijn, zou hij niet denken dat ze kunnen volharden. Dus zijn waarschuwingen zouden nooit gegeven worden in een situatie waarin je, nog voordat je geboren bent, al voorbestemd bent om al dan niet uitverkoren te zijn. Je bent óf voorbestemd om te volharden, óf niet. Waarom zou je over zulke dingen vermaningen geven?

Zo zit het met deze waarschuwende passages in Hebreeën. Ze zijn in veel gevallen echt een soort ergernis voor iemand die probeert vast te houden aan bepaalde calvinistische ideeën. Ik weet nog dat ik als jonge leraar de hele Bijbel nog niet gelezen had, maar ik werkte hem door en bestudeerde de gedeelten die ik las. Ik studeerde hard. Ik was nog niet tot al mijn theologische overtuigingen gekomen. Misschien ben ik dat zelfs nu nog niet. Ik weet nog dat vrienden me vroegen: ‘Geloof je in eeuwige zekerheid? Geloof je in eens behouden, altijd behouden?’ Een tijdlang wist ik niet wat ik ervan vond. Ik zei alleen: ‘Nou, als ik Hebreeën lees, niet. Als ik Romeinen lees, wel.’ Zo is het een beetje. Er zijn bepaalde boeken waar de calvinistische leer zich prettig bij voelt. Dit is er niet een van. Dat zullen we ook zien wanneer we bij de andere waarschuwende gedeelten komen. Als je die in overeenstemming probeert te brengen met dat specifieke systeem, loop je tegen een aantal heel ernstige problemen aan.

20

Geloof als vertrouwen en gehoorzaamheid

Dus in vers 15 citeert hij opnieuw het openingsvers van de psalm die hij eerder uitvoeriger heeft aangehaald:

terwijl er wordt gezegd: Heden, als u Zijn stem hoort, verhard dan uw hart niet, zoals in de verbittering.

HEBREEËN 3:15

Want, vraagt hij:

Op wie is Hij dan veertig jaar lang vertoornd geweest? Was het niet op hen die gezondigd hadden, van wie de lichamen zijn gevallen in de woestijn?

HEBREEËN 3:17

Nu, deze reeks vragen en antwoorden: ik weet niet zeker of die vragen en antwoorden zozeer als een argument dienen, of eerder als een verduidelijking. Waar hebben we het over als we spreken over mensen die Zijn rust niet binnengaan? Over wie hebben we

het? We hebben het over de mensen die uit Egypte kwamen. Wat was hun probleem? Nou, ze geloofden niet. Dus op wie is God boos? Hij heeft het over de mensen die Hem niet gehoorzaamden.

Nu is het interessant dat de woorden 'gehoorzamen' en 'geloven' vrijwel door elkaar worden gebruikt. Let op wat hij in vers 18 zegt:

En aan wie heeft Hij gezworen dat zij Zijn rust niet zouden binnengaan, dan aan hen die ongehoorzaam geweest waren? Zo zien wij dat zij niet konden ingaan vanwege hun ongeloof.

HEBREEËN 3:18-19

Hij zegt niet 'vanwege ongehoorzaamheid', wat je zou verwachten. Maar in de Bijbel is geloof niet alleen een verstandelijk instemmen met bepaalde stellingen. Soms denken we zo over geloof, maar niet wanneer we Bijbels denken. Niemand wordt behouden door alleen te geloven dat er een God is. Je moet wel in God geloven, maar om behouden te worden moet je op God vertrouwen, zoals je op een persoon vertrouwt.

U gelooft dat God één is; daar doet u goed aan. Maar ook de demonen geloven dit, en zij sidderen.

JAKOBUS 2:19

Maar ze worden niet behouden. Ze kennen de feiten. De duivel zou, als hij dat wilde, kunnen bevestigen wat hij werkelijk gelooft: er is een God. Jezus is God. Jezus is voor de zonden van de wereld gestorven. Hij is opgestaan. Hij is de Heere der heren en de Koning der koningen. Alles wat christenen belijden, zou de duivel volkomen eerlijk kunnen belijden. Hij gelooft die dingen ook. Maar hij staat niet in een relatie van vertrouwen en gehoorzaamheid aan God.

Kijk, geloof betekent niet alleen dat je dingen gelooft. Het betekent dat je in een relatie staat, zoals kinderen met een vader. Van hen wordt verwacht dat ze hun vader vertrouwen. Wat vertrouwen? Erop vertrouwen dat het goed voor hen is om te doen

wat hun vader hun opdraagt, en dat ze het moeten doen. Hij leidt hen niet naar hun ondergang. Hij staat aan hun kant. Zijn aanwijzingen zijn bedoeld voor hun bestwil en voor doelen die nog hoger zijn dan hun bestwil.

Met andere woorden, als kinderen heel klein zijn, hebben ze eigenlijk geen idee waarom hun vader bepaalde aanwijzingen geeft. Kinderen groeien toe naar een stadium waarin ze redelijk kunnen nadenken en hun eigen beslissingen kunnen nemen op grond van redelijke overwegingen. Maar zo worden ze niet geboren. Ze moeten erop rekenen dat: ‘Papa weet meer over de wereld dan ik. Deze aanwijzingen zijn voor mij niet logisch. Ik weet niet waarom ik steeds mijn tanden moet poetsen. Mijn tanden zijn prima. Maar mijn vader moet iets weten wat ik niet weet. Ik vertrouw op zijn wijsheid. Ik vertrouw op zijn deskundigheid. Ik vertrouw op zijn goede bedoelingen met mij, op zijn liefde voor mij. Ik vertrouw erop dat als hij mij aanwijzingen geeft, dat de aanwijzingen zijn die ik moet opvolgen.’

Met geloof in God is het hetzelfde. Als je niet gehoorzaamt, heb je geen geloof. Daarom zei Jakobus:

Zo is ook het geloof als het geen werken heeft, in zichzelf dood.

JAKOBUS 2:17

Paulus was het met Jakobus eens. Paulus zei in Galaten 5:6:

In Christus Jezus heeft namelijk niet het besneden zijn enige kracht, en ook niet het onbesneden zijn, maar het geloof, dat door de liefde werkzaam is.

GALATEN 5:6

Als je een geloof hebt dat werkt, en met ‘werkt’ wordt bedoeld dat het God gehoorzaamt, dan is dat waar het om gaat.

21

Geloof als meer dan feiten aannemen

Helaas hebben we in het westerse christendom lange tijd, in elk geval in het moderne Amerikaanse evangelicalisme, een soort gemakkelijk geloof aangeleerd. Je wilt in Jezus geloven; dat betekent dat je moet geloven dat Hij gestorven en opgestaan is. ‘Geloof je dat? Ja? Goed, dan ben je een christen.’ Waarom? Omdat je die dingen gelooft. Dat is geloof.

Maar die dingen geloven is niet hetzelfde als geloof. Geloof bevat inderdaad informatie, maar geloof is meer dan alleen die informatie begrijpen. Het is op die informatie reageren. Als ik mijn ouders vertrouw, komt dat doordat ik informatie heb over hun karakter. Ik heb informatie over hun eerlijkheid of wat dan ook. Die informatie wordt pas werkelijk een vertrouwensrelatie als ik handel naar wat ze zeggen, op een manier die laat zien dat ik hen vertrouw.

Dus in het Nieuwe Testament wordt gehoorzaamheid aan God vrijwel door elkaar gebruikt met geloof in God. Niet in elke passage, maar in veel passages wel. Dat vertelt ons dat de denkwijze van de eerste christenen niet precies dezelfde is als die van de evangelische christen van na de Reformatie.

We nemen altijd aan dat de groep waarin we zijn opgegroeid een even zuivere vorm van christendom is als er ooit heeft bestaan, en dat onze groep het meest overeenkomt met wat de apostelen dachten. Natuurlijk denken de rooms-katholieken dat over hun geloof. De rooms-katholieken denken dat hun godsdienst die van Petrus is. Petrus heeft die gevestigd. De apostelen waren zoals de bisschoppen. Ze geloofden in transsubstantiatie en vereerden Maria. Zo denkt de katholiek. Waarom denkt de katholiek dat? Omdat ze katholiek zijn en aannemen dat hun beweging de ware kerk is.

Dan zeggen protestanten die uit Luther en dergelijke voortkomen: ‘Dat is beter. Ik zie in Luthers leer een waarheid die niet in de katholieke leer zat. Hij heeft het bij het rechte eind.’ Dus mensen die tot die reformatorische theologische stromingen behoren, denken: ‘Dat is het ware christendom.’

Degenen onder ons die zich van de reformatorische traditie hebben afgescheiden en meer een evangelische denkwijze van de vrije kerken hebben gekregen — baptisten, de Evangelical Free, zelfs methodisten enzovoort — behoren meer tot dat soort vrije kerken. Wij denken: ‘Nee, dit soort model is wat de vroege gemeente onderwees.’

22

Luthers invloed op geloof en werken

Maar één ding kunnen we zeggen: vrijwel alle Amerikaanse evangelische christenen die niet rooms-katholiek zijn, volgen de reformatorische traditie van Luther dat het niet om werken gaat, maar om geloof. Er zijn plaatsen waar Paulus zei dat het niet om werken gaat, maar om geloof. Al gaat het, als je naar de context kijkt, over werken van de wet van Mozes. Je wordt niet behouden door je aan de wet van Mozes te houden. Je wordt niet behouden door het oude verbond te volgen, met zijn besnijdenis en offers en dergelijke dingen. Het gaat om geloof in Christus. Maar Paulus geloofde altijd dat geloof in Christus leidt tot gehoorzaamheid aan Christus.

Door het conflict tussen Luther en de rooms-katholieken legden de katholieken de nadruk op werken. Luther legde de nadruk op geloof. En wanneer je in conflict bent met een andere theologie, neem je steeds meer en meer en meer afstand, alleen al door de dynamiek van het debat. Je zegt: ‘Ik geloof niet wat jij gelooft, dus ik sta helemaal hier, ver verwijderd van wat jij gelooft.’ En zo is geloof in de reformatorische tradities iets gaan betekenen dat duidelijk losstaat van gehoorzaamheid. Maar wanneer we teruggaan naar de Bijbel, zien we dat de Bijbelschrijvers geen enkel verschil maken tussen geloof en gehoorzaamheid.

Wij zijn gevormd door het westerse evangelicalisme van na de Reformatie. Dat heeft een bepaalde cultuur, die berust op het feit dat Luther zich keerde tegen een wettische, verkeerd gerichte vorm van godsdienst. En wij vinden wat hij zei beter dan wat zij zeiden, omdat hij meer gelijk heeft dan zij. Maar daarbij moest hij geloof zo definiëren dat hij afstand probeerde te nemen van dat wetticisme. Zo wordt geloof bijna van zijn eigen aard ontdaan. Het is alleen maar geloven dat iets waar is. En dat is wat evangelischen vaak denken dat het betekent.

En wanneer ze je horen zeggen: ‘Je hoort God te gehoorzamen’, denken ze: ‘Dat is behoud door werken. Wij evangelischen geloven daar niet in.’ Nou, Paulus wel. Niet in behoud door werken, maar hij geloofde dat geloof werken voortbrengt. Jakobus ook. Jezus dacht dat beslist ook. Jezus zei:

Laat uw licht zo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken zien en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.

MATTHEÛS 5:16

Waarom noemt u Mij: Heere, Heere, en doet niet wat Ik zeg?

LUKAS 6:46

In het hele Nieuwe Testament wordt gehoorzaamheid aan Christus beschouwd als iets wat onlosmakelijk bij geloof in Christus hoort. En in Bijbelse tijden, in de tijd van het Nieuwe Testament, bestond er geen herkenbaar christendom zonder de overtuiging dat Jezus mijn Heere is en dat Hij Degene is Die ik moet gehoorzamen. Wij hebben later in de geschiedenis sommige van deze begrippen van elkaar gescheiden, maar in het Nieuwe Testament vormen ze allemaal één geheel.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Hebreëën 3:1-6
- Psalmen 8:6
- Hebreëën 2:5
- Johannes 5:24
- Mattheüs 5:5
- Psalmen 2:8
- Hebreëën 3:1
- Johannes 18:36
- Lukas 15:21
- Johannes 20:21

- Hebreëën 3:2
- Numeri 12:2
- Numeri 12:4
- Numeri 12:6
- Numeri 12:7
- Numeri 12:8
- Exodus 25:40
- Hebreëën 3:3
- Hebreëën 3:4
- Hebreëën 3:6
- 1 Petrus 2:5
- Efeze 2:20-22
- Hebreëën 3:14
- Kolossenzen 1:22-23
- Hebreëën 3:7
- Psalmen 95:7-11
- Numeri 13:27-28
- Numeri 14:8-9
- Numeri 14:28-31
- Hebreëën 3:7-8
- Hebreëën 3:9-11
- Hebreëën 3:12-13
- Psalmen 95:7
- Hebreëën 3:14-15
- Hebreëën 3:12
- Hebreëën 3:15
- Hebreëën 3:17
- Hebreëën 3:18-19
- Jakobus 2:19
- Jakobus 2:17
- Galaten 5:6
- Mattheüs 5:16
- Lukas 6:46

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.